

CONCIO III.

AGRICOLAS PER PATIENTIAM FIERI POSSE EQUITES
S. GEORGII.

Ad agricolas S. Georgius agricola et eques. — I. S. Georgius gravi saxo premitur, uti et agricolæ. — II. In rota cultris armata injicitur: suo modo et agricolæ in metum tempestatum. — III. Projicitur in lacum ardentem, et agricolæ in malos vicinos. — IV. Calceatur soleis ferreis, agricolæ infirmitatibus. — V. Nervis cæditur, et agricolæ injuriis.

THEMA.

Ego sum vitis vera, et Pater meus agricola est.
Joan. XV.

Duo sunt in Georgio, quæ difficulter simul stant, nomen ejus et status. Nomen est agricolæ: status est equitis, a quo et illustris ille ordo equitum S. Georgii. Sed qua ratione agricolæ fieri possunt equites? Georgius tribunus militum, sed non tam inde nomen equitis consecutus est, quam ex glorioso certamine et victoria martyrii sui patiendo, non occidendo. Possunt ergo et agricolæ fieri coram Deo equestres, si in martyrio suo, quod fere habent continuum, gloriose patiendo certent et vincant. Vidimus martyrium Georgii: videamus et agriculturalum.

I. S. Georgius a Diocletiano in carcerem positus, ibique in ligno extensus fuit, tum pectus ejus gravi saxo pressum, quod vix portari poterat. Tum ipse: « Gratias tibi ago, quod dignus factus sim qui onus acciperem, quod pectori meo imponeretur, quodque meæ in te confessionis stabilitatem firmare debeat. » Quid hoc saxum, nisi gravia onera, quæ premunt agricolas, immoderate pensiones, operæ, exactiones a dominis impositæ? Interim tamen hoc saxum firmat agricolas in obedientia et humilitate. Cogitent crucem Christi gravem, ejus humeris impositam: postea Simoni Cyrenensi, agricolæ angariato, qui ex necessitate fecit virtutem. Unde pro mercede et ipse ad Christum postea conversus, et filii ejus Alexander et Rufus, celebres in Ecclesia facti sunt, Marco insinuante, c. XV. *Crocus calcari gaudet, pereundoque melius provenit*, teste Plinio, l. XXXI. c. VI. Idem prodesse cæpis novistis. Sic et pressuræ corporis utiles sunt animæ. Jugum etiam grave est labor vester continuus et durus. Verum cogitandum vos esse filios Adæ, quibus hoc jugum impositum est, ut in sudore vultus vestri comedatis panem vestrum. De quo Ecclesiastici XL. *Occupatio magna creata est omnibus hominibus, et jugum grave super filios Adam.*

II. In rotam gladii armatam, gyratus ac lace-

CONCIO III. AUCTARIL.

ratus fuit. Interim: « Gratias tibi, Domine, ait, quod in hanc sortem me vocasti. Tu qui fuisti fixus in cruce inter duos latrones et mortem immortalis gustasti, ut a morte hominem eriperes, da mihi stabilem tuæ fidei confessionem in hac hora, et serva animam meam ab hac diaboli machina. » Facta hac oratione, angelus Georgium a rota solvit ac sanavit. Rota hæc vocari potest, cælum, perpetuo rotatum, et gladiis malignorum siderum, adeoque grandine, siccitate, imbris, pruina, fulminibus armatum; sæpe extrema minitans, sæpe etiam vulnerans. Cum hac rotantur nostri agricolæ semper metuentes agris et pecoribus suis. Agricolæ Ægypti cælum nunquam aspiciunt, quod non a pluviis sed a Nili inundatione tantum agrorum fecunditatem expectent. Non sic agricolæ nostri: cælum identidem contuentur, unde illorum proventus pendunt. Quid igitur ipsis hic faciendum? Cogitent in primis sensisse etiam Christum hanc inconstantis fortunæ rotam, quando in die palmarum exaltatus instar regis, post quinque dies depressus ad crucem et latrones fuit; unde tamen rursum post triduum emersit in resurrectione ad gloriam. Quare, si quando accidit, ut cladem aliquam a tempestate hoc anno accipiant, sperandum illis est, Deum, qui non in perpetuum irascitur, sequente anno fore in eos liberaliorem. Aspiciant sidus Veneris, quod Luciferum appellant. Hic vesperi occidentem solem sequitur, ut putes eum mane post solis ortum primum rediturum. Sed non ita est: nam mane in aurora orientem solem præcedit, adeoque tarditatem sui occasus, celeritate ortus compensat. Idem ipsis facile Dei benignitate potest contingere, ut clades hoc anno accepta, sequentis anni felicitate abunde compensetur: ita ut jam divites se videant, qui prius se ad incitas redactos existimarunt. Hoc est, quod Sophar Job prædixit: *Cum te consumptum putaveris, oriens ut Lucifer, et habebis fiduciam, proposita tibi spe*, Job XI. Expertus id est et Tobias, qui, post pios sepulturæ labores exantlatos, repente excæcatus hirundinum stercore, desperatus de sui visus receptione videbatur. At vide, cum minime speravit, visum angeli beneficio recepit. Deinde, utantur Christi consilio: *Quærite primum regnum Dei, et justitiam ejus; et hæc omnia adjicientur vobis*, Matth. VI. Scribit Origenes, tr. XIII. in Matti: et Plin. l. VIII. c. XXXV. inter conchyliis, quæ uniones gerunt, esse unum quoddam maximum, et pulchritudine margaritæ intra se reconditæ venustissimum; quod quasi ducem cætera conchyliis turmatim sequantur. Igitur venatores hoc maximum præ cæteris venantur peculiari studio: eo enim capto, facile

IN FESTO S. GEORGII.

postea capiunt reliquum agmen totum, omnesque in eo inclusas margaritas, velut cum matre pullos. Conchyle maximum et venustissimum est Dei regnum, de quo Christus, Matth. XIII. *Simile est regnum cælorum homini negotiatori quærenti bonas margaritas*, hoc est, simile est margaritæ pretiosæ, quam mercator aliquis omnibus suis facultatibus emit. Hoc igitur cæleste conchyle qui ante omnia piscatur et quærit, tamen nondum ceperit, reliqua viliora bona, qualia sunt terrena, non difficile consequetur quantum ipsi necesse est. Docuit hoc Tobias filium suum, inter alia monens: *Noli timere, fili mi: pauperem quidem vitam gerimus sed habebimus multa bona, si timuerimus Deum et recesserimus ab omni peccato, et fecerimus bona*, Tob. IV. Idque expertus est, redeunte ad ipsum filio ex itinere cum magnis divitiis.

III. Conjicitur in lacum, ex calce vel lapide adesto, triduo ardentem. Mansit illic illæsus Georgius sub præsidio angeli. Quinam hi ardentis lapides, nisi mali vicini ardentis et urentis odio inextinguibili? Et quod hic remedium? Cogitent in primis, quam malum vicinum habuerit juxta se cælestis agricolæ filius, Christus in cruce, latronem, inquam, sinistrum; eum tamen sibi impropertem tacitus et æquo animo tulit. Et quam diu tulit Judam proditorem suum, et quidem in domo et mensa sua? Considerans id S. Martinus, qui similem persecutorem inter suos habuit discipulos, Brictium, non difficile eum sustinuit. Dicebat enim: *Si Christus Judam passus est, cur ego non patiar Brictium?* Ut in ejus vita. Cogitent deinde Abrahamum, qui et ipse vir agricola a vicinis suis Chaldæis gentilibus ob veri Dei cultum divexatus, et, ut habet traditio Hebræorum (quam approbat Hieronymus, et recipere videtur Ecclesia in commendatione animæ moribundæ) in ignem conjeetus, indeque a Deo eductus est, ut legimus, II. Esdr. c. IX. *Deus qui elegisti Abraham, et educisti eum de igne*, Hebr. de Ur, ut Gen. XI. ponitur, *Chaldæorum*. Cogitent Noen justum in toto mundo perverso, ab improbis cum suæ arcæ structura per annos centum derisum et subsannatum, velut insanum et fabulosum præconem. Cogitent Lothum inter pessimos Sodomitas, qui, ut ait S. Jacobus, ep. II. c. II. *Aspectu et auditu* (hoc est, licet quotidie aspiceret et audiret pessima vicinorum scelera) *justus erat, habitans apud eos, qui de die in diem animam justam iniquis operibus cruciabant*. Cogitent Jobum in terra Hus inter impios Idumæos derelictum et cruciatum. Omnes isti inter malos magis enituerunt (uti rosæ juxta allia satæ, fragrantiores fiunt) et a Deo custoditi fuere.

IV. Calceos ferreos induere cogitur, clavis igneis affixos. Tum Georgius: *Propera, Georgi, ad sortem illam, quæ te apprehendit*. Cui Christus: *Esto bono animo, tecum sum*. Calcei ignei febres sunt et morbi, in quibus destituti omni cura rustici, omni medico et medicina pergere ad labores, sibi que comparare cibum nequeunt. Calceus item ferreus clavis igneis affixus, est paupertas et inopia, cui plerique rusticolæ affixi sunt. Quod vero his remedium?

Cogitent Christum etiam in cruce manibus pedibusque confixum, ita ut seipsum nec digito sublevare uno posset, nec cruorem abstergere, nec muscam a vulneribus depellere, nec de uno se in alterum latus vertere: ita parum eis videbitur quod ipsi patiuntur. Ille etiam cum esset dives et totius mundi Dominus, propter nos factus est pauper, et adeo quidem, ut non haberet, quod volucres et vulpes habent, quo caput reclinaret. Si non habuit culcitram, in qua cubaret, ubi victum et vestitum? Quis unquam agriculturalum adeo pauper fuit, ut non haberet, ubi jaceret?

Cogitent deinde Christum esse secum: licet ab aliis deserti sint, ipsum esse medicum omnium præstantissimum, in quo magis confidendum sit, quam in prædiis humanis et quibuscumque opibus. Pulchre hoc ostendit angelus cuidam hortulano, in vitis pp. libr. V. libello VI. « Narraverunt senes, ait auctor Græcus, Pelagio interprete, de quodam hortulano, qui laboraret, et omnem laborem suum expenderet in eleemosynam: et tantum sibi retinebat, quantum ad victum ipsius sufficeret. Postea vero Satanas immisit in corde ejus, dicens: Collige tibi aliquantam pecuniam, ne cum senueris aut ægrota-veris, opus habeas ad expensas. Et colligit et implevit lagenam de nummis. Contigit autem eum infirmari et putrefieri pedem ejus, et expendit, quod collegerat, in medicos, et nihil ei prodesse potuit. Postea vero venit quidam de expertis medicis, et dicit ei: Nisi incideris, pedem tuum putrefiet. Et constituerunt diem ut incidere-ent ejus pedem. Illa autem nocte rediens in semetipsum, et penitentiam agens de his quæ gessit, ingemuit et flevit dicens: Memor esto Domine operum meorum priorum, quæ faciebam, cum laborarem in horto meo, ex quo pauperibus ministrabam. Et cum hoc dixisset, stetit angelus Domini et dixit ei: Ubi sunt nummi, quos collegisti? Et ubi spes de qua tractasti? Tunc intelligens dixit: Peccavi Domine, ignosce mihi, et amodo ulterius hoc non faciam. Tunc angelus tetigit pedem ejus, et sanatus est statim: et exurgens mane abiit in agrum operari. Venit

ergo medicus secundum institutum cum ferramentis, ut secaret pedem ejus, et dicunt ei: Exiit a mane operari in agro. Tunc admiratus medicus perrexit in agrum, ubi operabatur ille, et videns eum fodientem terram, glorificavit Deum, qui reddiderat ei sanitatem.»

Denique, cogitent suam aegritudinem et inopiam, lene quoddam, imo suave purgatorium sibi esse, de quo, Isaia XLVII. ait Dominus: *Ecce excoxi te: sed non quasi argentum, (in ardentissimo scilicet camino, sicut merueras) elegi te in camino paupertatis, Hebr. ussi te, non in argenti sed inopie et afflictionis fornace. Argentum igni impositum rubet, quasi in ignem transeat, extractum inde recuperat suum candorem; sic qui in purgatorio excoquantur, toti in ignem transeunt, toti igniuntur. Annon igitur præstat intrare fornacem inopie et afflictionis, quam fornacem illam argenti?*

V. Nervis denique atrocissime cæditur: nervi sunt contumeliæ et injuriæ, quas patiuntur vel a dominis vel ab inimicis ruricolæ. Quod in his remedium? Cogitet primo Christum flagellis immunitæ cæsum obmutuisse velut agnum. Contumeliis quoque innumeris appetitum, non contumelias rependisse, sed orationem. Id quod etiam fecit S. Georgius priusquam capite plecteretur, quod extremum ejus supplicium fuit: *Non est servus major domino suo. Si patrem familias Beelzebub vocarunt, quanto magis domesticos ejus? Matth. X. Mulier quadam in Anglia fuit, teste Joanne Busæo nostro, libro de statib. hominum, libello de regimine rusticorum, c. IX. bene fidelis ac virtutibus plena, et præcipue hospitalitati supra vires intenta. Hæc propter constantem usum honorum operum sancta, ut vere fuit, reputabatur. Verum in uno deficiebat, quod malos et injuriosos homines sibi vicinos, qui eam crebro et indigne molestabant, non omnino æquanimiter tolerabat, quinimo et aliquando minus patienter eis respondebat. Igitur post aliquod tempus cum jamdiu defuncta fuerat, quidam vir sanctus eam in pœnis purgatorii videns mirabatur, quod tantæ famæ femina adhuc illic detineretur, quæ nihilominus graviter pro sua impatientia, quam admiserat, flere et pœnitere solebat. Cui Dominus visionem exponens respondit: «Ego steti coram Pilato et pro hominum peccatis satisfaciendo silui ad contumelias illatas non peccatis meis. Hæc autem quia me in hoc imitari neglexit, ideo nunc justum est, ut magna acerbitate purgetur, ne aliquod malum maneat impunitum.»*

Cogitent deinde, injurias et probra suas esse medicinas. Hinc sponsa concludens suum spon-

so dialogum, hoc ultimum petit: *Fuge, dilecte mi, assimilare te capræ hinnuloque cervorum, Canticorum VIII. Cervus serpentes, caprea helleborum, venenatam herbam, non modo sine noxa, sed etiam ad salutem loco medicinæ vorat, teste Plinio, lib. XXV. c. V. Pari modo injuriæ, si cum patientia et mansuetudine devorantur, medicinæ sunt, non venena: Euge ergo, dilecte mi, assimilare te capræ hinnuloque cervorum.*

Tertio, impatientiam duplicare malum, perdere meritum et sæpe rem temporalem, divina punitione. Sic contigit rustico illi, in prato et spirito. cap. CLXXXIII. qui Davidem Egyptum eremitam conduxerat ad demetendum agrum. «Qui, cum semel æstus magnus esset, ex agro abiit in tugurium, et sedit. Quem intuens agricola objurgat, cur non meteret. Et ille: Quia propter æstum excidit triticum, ideo expecto vesperum. Cui ille: Surge, labora, ardeant omnia. Ille: Et vis ut ardeant? Et agricola: Ita plane. Abiit David, et en continuo seges ardet.» Currens ergo agricola ad alios senes prope mentes, rogat, ut illum messorum suum inclinent ad orandum pro segete. Quibus ille: Sic quidem voluit ipse. Oravit tamen et extinxit ignem.

Quarto, denique maximum aliquando se collecturos fructum suæ patientiæ, teste Davide, Ps. IX. *Quoniam non in finem oblivio erit pauperis, patientia pauperum non peribit in finem.* Videtur ad tempus eorum oblivisci Deus, sed non obliviscetur in perpetuum. Agricola et mercator expectant quidem ex agris fructum suorum laborum ac industriæ: sed quandoque fraudantur: pereunt fruges grandine, merces naufragio; non ita fructus patientiæ pauperum; non enim peribit in æternum, quod magnum ei solamen afferre debet.

Ergo si equites fieri vultis vos agricolæ, cum Georgio militate, non feriendo, sed patiendo, et quæ ipse egit, pro viribus imitando.

CONCIO IV.

QUÆDAM AGRICOLARUM PRÆSCRIPTA, SEU
REGULÆ.

Ad agricolas: Agricolæ Christo valde similes. — I. Fertilissimus est in agro oculus domini. — II. Lutosam terram ne tangant, scilicet peccatum et res alienas. — III. Omni conatu arent, orando. — IV. Malus agricola est qui interdum facit quod noctu potest. — V. Pejor est, qui pro festis diebus agit quod feriatis deberet. — VI. Pessimus qui sereno die sub tecto potius operatur quam in agro. — VII. Nequam agricola est, qui emit, quod ex suo fundo habere potest.

THEMA.

Ego sum vitis vera, et Pater meus agricola est.
Joann. XV.

Habent sane agricolæ, quod sibi gratulentur, dum hodierno in evangelio audiunt Christum Dominum nostrum seipsum appellare filium agricolæ, eo ipso, quod Patrem suum nominat agricolam: similes ergo Christo ejusque Patri aliqua in re sunt, plusquam alii homines. Coluit Christus Dominus agrum seu vineam Ecclesiæ suæ quemadmodum et agricolæ colunt agros et vineas suas. Christus in hoc mundo servi forma indutus a magnatibus contemptus fuit, tales habentur in mundo etiam agricolæ: Christus vitam duram et pauperem duxit, sic vivunt et agricolæ: Christus sua merita nullius damno paravit, sic etiam rustici e terra erant panem et vitæ necessaria, nullius præjudicio: denique, Christus Patri suo cœlesti dilectissimus fuit, quia ipsi per omnia simillimus, sunt etiam agricolæ Deo tanto magis dilecti, quanto magis ipsi similes: habent etiam patronum magnum, S. Georgium, cujus et nomen sonat agricolam: gratulentur ergo sibi hoc nomine agricolæ. Verum ut hoc ipsorum solatium verum sit ac solidum, unum observare debent, ut nimirum sint boni agricolæ non solius terræ, sed etiam animæ suæ. Qua vero ratione, nunc audiemus.

Celeberrimus ille naturæ indagator Plinius, et cum eo alii quidam, aliquot præscribunt agricolis partim præcepta, partim documenta, quæ ad bonos mores videntur non difficile accommodari posse. Sunt autem hæc.

I. *Fertilissimum esse in agro oculum domini*, ita refert Plinius, lib. XVIII. c. VI. Idem alio proverbio dicitur: Nullum finem agro utiliorem esse, quam quem agricola infert agro in suis calceis. Ecce oculus heri agrum facit fertilem, quia reddit attentos servos, qui colunt illum: quid ergo non faciet oculus Dei,

si emp r eum si i nvigilare cogitent agr æ
Quando Laban a servitute sua dimisit Jacob una cum duabus suis filiabus ferit fœdus cum eo, ne aliquando affligeret filias, et in ejus rei testimonium erexit tumulum terræ, appellavitque eum *speculam*, quia dixerat: *Intueatur et judicet Dominus*, Genes. XXXI. quasi pro fræno injiciens ei timorem Domini sui, omnia speculantis et judicantis. Vivunt in agris rustici, longe ab inspectorum et superiorum suorum oculis remoti, magis quam cives: quare ut ne abutantur creaturis Dei sibi concessis, et libertate ac solitudine sua, cogitent se habere inspectorem Deum in omni loco, qui et videat et judicet. Sic vitabant scelera et reddent attentos servos suos, intellectum, voluntatem, memoriam, sensus: sic impinguabant bonis actionibus animas suas. Si enim agricolæ adeo metuunt dominos suos terrenos, ut in eorum oculis se ad modestiam componant, et nihil facere audeant, quod eos offendant, cum videant statim pœnas sibi a tergo esse: cur non potius timeant Deum omnia cernentem, qui et animam et corpus potest mittere in gehennam? S. Juliana virgo cum a sponso idololatra pelliceretur ad idolorum cultum, renuit, et ipsum potius vocavit ad suscipiendum baptismum. Quod cum is se facere non posse diceret, quod timeret sibi ab ira et indignatione imperatoris, tum Juliana: *Situ mortalem times regem, ego immortalem non timeam Deum? Ut in ejus vita, 16. febr. Lipel. Idem cogitent agricolæ: timeant immortalem Deum, quia semper eis a tergo est, tametsi prævaricantes non statim corripiat: differt enim, non aufert.*

II. *Lutosam terram ne tangito*, refert idem Plinius, l. XVIII. cap. XIX. quasi dicat: Non arandum esse agrum, dum est lutosus, quia sementem suffocaret, et zizania solum gigneret. Quod lutum esse perniciosius potest peccato? Enecat hoc omne semen bonum vitæ æternæ, et gignit zizania mortis perpetuæ. Fuit hujusmodi semen fructus arboris vetitæ in paradiso, de quo præcepit Deus primis parentibus, ne comederent, et (ut Eva testatur) ne tangerent illud, ut ne morerentur. Adeo ergo perniciosus erat ille fructus, ut etiam contactus ejus damnum afferret. Ex occasione enim peccati, præsertim ex contactu, facilis in peccatum lapsus est. Qui pretiosas gerit vestes, ab omni luto refugit, ne eas contaminet. Pretiosas habent animas ruricolæ boni, Dei gratia vestitas, eique tanto chariores, quanto coram mundo sunt contemptibiliores: omni ergo custodia servent cor suum, exemplo quadraginta illorum rusticorum, qui capti a Longobardis gentilibus, et compulsi ad

edenda idolothyta, maluerunt tormentis excruciarī et occidi, quam se contaminare peccato, apud D. Greg. III. dial. c. XXVII.

Luto etiam manus commaculant agricolæ, si de rebus alienis aliquid attingant, decimas defraudent, jura sua non reddant. Sic enim Habac. c. II. dicitur: *Væ ei, qui multiplicat non sua! Usquequo et aggravat contra se densum lutum? Ut enim densam lutum non solum inquinat homines, sed tenaciter etiam retinet atque inviscat, ne facile eluctari queant; ita res alienæ et peccato commaculant, et simul peccato affigunt, quominus eas restituant. Sedulo hoc lutum vitabat ille rusticus, apud Cassian. I. XIV. collat. c. VII. qui Joanni abbati confessus est: « Se nunquam de fructibus suis aliquid usurpasse, nisi prius Deo primitias eorum ac decimas obtulisset, et nunquam se boves suos per alienæ messis traduxisse confinium, nisi eorum prius ora clausisset, ne vel parum damni per injuriam ejus proximus sustineret. » Qui per hæc et alia pietatis opera eo sanctitatis pervenit, ut ad ejus præsentiam dæmon ex obsessio fugere debuerit. Considerate vos hunc agricolam. Quando iste manipulum unum decimis subtraxisset, qui vel unam spicam alienam suis bobus non permisit?*

III. *Vi omnia arato*, Plinius ibidem. Præcipuum est hoc agriculturalum munus, teste Catone, agrum bene colere et bene arare. Bene arat, qui bene orat. Quemadmodum enim arator terram arando invertit, ita ut pars inferior cespitis, prius latens, fiat superior et cælum contueatur; ita et cor nostrum in oratione invertitur, ut in Deum aspiciat, quod in terram et terrena negotia prius respiciebat. Porro ut bene aretur, suadent periti apud Plinium, loco citato, terram prius proscindi, ut inverso cespite radices necentur: sic ad initium orationis, ut majore attentione fiat, eliminandæ sunt pravæ cogitationes. Addit Plinius, eod. libr. cap. VI. *Minus serere præstat et melius arare*. Præstat etiam pauca loqui in oratione ex consilio Domini nostri, Matth. VI. *Cum oratis nolite multum loqui*; et melius orate, mente videlicet cum Deo colloquendo. Non enim tam ad verba, quam ad mentem attendit Deus. Rursum idem Plinius, eod. libro, capite XIX. docet: *Araturos boves quam arctissime jungi oportet, ut capitibus sublati arent: sic enim minus colla contundunt*. Pari modo in oratione oportet cohibere et arcte constringere sensus, ne evagentur, quo oratio fiat attentior et suavitor oranti. Denique, ibidem Plinius: *Arator nisi incurvus prævaricatur*. Sic et qui orat, nisi supplex et humiliis incurvet se coram Deo,

nihil impetrabit; imo prævaricatur, orans quasi pauper, et interim collum superbiæ erigens: *Pauperem autem superbum odio habet Deus*, Ecclesiastici XXV. Quamquam vero omnibus Christianis necessaria sit oratio, in primis tamen est rusticis, qui omne suum pabulum, omnem sustentationem expectare e cælo debent. Mercatores, litterati et opifices non curant valde tempestates, quia inde se non alunt, sed ex studio, mercimoniis aut opificiis: agricolæ vero, licet agros suos quam diligentissime coluerint, nisi Deus incrementum det, pluvias et solis radios, frustra laborant. Deus enim: *Dat pluvias et tempora fructifera, implens cibo et lætitia corda nostra*, ait Paulus et Barnabas, Act. XIV. pro his ergo orandus est, uti oravit Salomon, III. Reg. VIII. Frustra est aloquin omnis humana industria. In vita Sancti Severini Noricorum apostoli, apud Sur. 8. jan. legitur ejus tempore locustas innumerabiles passim segetes devastasse. Suasit ergo agricolis Severinus, ut contra bestiolas non ad agros excurrerent, quasi humana sollicitudine eas vetituri, sed in templum potius cum ipso ad orationem convenirent. Fecerunt ut jussi erant, uno excepto pauperulo, qui ad agellum suum modicum, quem inter aliorum sata habebat, excurrit, et nubem locustarum impendentem, qua potuit, exturbavit industria, sicque ad templum rediit. Verum altera die vidit omnes aliorum agros illæsos, suum vero a locustis penitus depastum esse, sero se redarguente, quod plus in sua opera quam in oratione et Dei præsidio confisus esset.

IV. *Malum patremfamilias seu agricolam esse, quisque interdium facit, quod noctu posset*, v. g. si interdium quiescat vel dormiat, cum noctu dormire possit, Plin. ibid. c. VI. Dies est, dum adhuc vegeti, juvenes et sani sumus: non erit, cum senectus ingruet aut morbus: *Me oportet operari, dum dies est, venit nox quando nemo potest operari*, ait Dominus, Joann. IX. Malis ergo cultores animæ suæ sunt, qui otiantur et dormiunt, dum firmæ valetudine bene operari possunt, et differunt ad noctem ægritudinis aut senectæ. Alexander M. militem, qui instructa jam acie armentum telo aptabat, velut ignavum domum remisit, quod tunc primum telum aptaret, cum pugnam esset, Plut. in apophth. Huic simillimi sunt, qui in morte et senectute parare sibi arma, ad pugandum cum morte et dæmone, volunt, quod dudum antea facere debuerant.

V. *Pejorem adhuc patremfamilias esse, idem refert Plin. XVI. c. IX. qui pro festis diebus ageret, quod feriatis deberet*. Debent ergo agricolæ

observare tempora sacra, ut labores suos, qui diebus aliis destinati sunt, non transferant in festivos, nec facili etiam de causa quæ festivis temporibus agi convenit (ut est confessio et communio) transferant in dies quibus laborandum est. Sex dies pro corpore alendo, septimus pro anima institutus est, neque ullum negotium sæculare tam tibi corde esse debet, ut per id negligas animæ negotium. Aristippus philosophus, a quodam reprehensus, audivit: *Tua culpa perit ager*. Cur illi: *Melius est ut pereat ager propter me, quam ut ego propter agrum*, Stob. ser. LV. Idem multo magis dicat Christianus, si in diebus festis suadeat quis agrum colendum, metendum, fruges domum vehendas, ne pereant. Præstat perire agrum aut fruges propter te, quam te propter agrum: *Quam enim commutationem dabit homo pro anima sua?* inquit Matth. XVI. Dominus. Pari ratione, tempore paschali, cum juxta Ecclesiæ præceptum sacra confessio et communio peragenda est, non præferantur huic negotio animæ labores corporales, sed postponantur. Nec laudo, si hæc sancta opera differantur in dies, quibus laborandum est, quia labor corporis laborem animæ turbat, et dies festivi negotio salutis a Deo destinati sunt, velut magis idonei et quieti: sicut dies non festivi destinati sunt laboribus potissimum corporalibus. Neque vero existiment rusticæ dies festivi somno, otio, computationibus, choreis transigendos esse, eoque hæc talia differenda. Gravis hic est error, qui magnam festis infert injuriam: non secus ac qui sordes omnes oppidi vel pagi in templum exonerare et conferre vellet. Neque enim minus sancti sunt dies dominici et festivi, ab ipso Deo sanctificati, quam templa et cœmeteria sacra ab episcopo.

VI. *Pessimum esse, qui sereno die sub tecto potius operatur, quam in agro*, Plin. ibid. Talis autem fieret, qui præclaras bene operandi occasiones negligeret. Norunt agricolæ quantum referat, tempora arandi, seminandi, plantandi, ligna cædendi, fruges colligendi observare. Si enim ea neglexerint, sero nimis sapient, et victum se perdidisse dolebunt. Vident apes suas nullum diem serenum negligere, quin evolent ad laborem: nubiloso tempore domi laborare. Vident formicas præparare in messe cibum sibi, quia post messem occasio fugit: pari ergo modo observent occasiones conquirendi merita, et bene operandi pro sua salute, v. g. dies solemnes, tempora indulgentiarum, et orationum, supplicationum, concionum tempora, quibus episcopi confirmationem administrant, vel eccle-

siam dedicant, quibus viri religiosi pro ipsorum bono adsunt, etc. Denique, nullum tempus otio consumant, quod monuit S. Bernardus his verbis: « Si dimiseris rusticum ne laborem continuet, statim mollescit; quod si laborare cessaverit, quo merito æternam obtinebit vitam? Orare nescit, contemplari, meditari, studere, legere, cæteraque studia spiritualis vitæ ignorat: et quid ei restat nisi otium? Otium autem diu rationalis creatura sustinere non potest. Restat ergo, ut si laborare in vocatione sua cessaverit, ad vitia ruat, et diabolus fiat. » Refert Guil. abbas, in vita ejus.

VII. *Nequam agricolam esse, quisque emerget, quod præstare ei fundus posset*, Plin. ibid. c. VI. Nequam vero potissimum est sibi ac liberis suis, quos hac stultitia sua perdet. Qui vero sibi nequam, qui bonus? Laborant hac stultitia et nequitia qui salutem suam, quam ipsi sibi parare bonis operibus, adeoque plantare in suo fundo possent, quaerunt in aliorum precibus et præsidio. Volunt pro se fieri preces et bona opera a religiosis, quæ ipse fructuosius facerent. Nisi enim et ipsi orent, aut saltem peccare desinant, seque capaces gratiæ reddant, frustra aliorum preces invocant: quemadmodum et ager, nisi medico cooperetur, servando præscriptam diætam, frustra opem ejus expectat. Saul Deo inobediens, apprehendit Samuelem in summitate pallii, rogans eum, ut pro se oraret: verum ea scissa est, et remansit in manu Saulis; propheta autem abiit, I. Reg. XV. quia nimirum ipse de peccato suo non pœnituit, nec pietatis opus aliquod de suo adjunxit. Hac ratione sancti frustra invocantur. Nihil plus prodest sola elemosyna, quantumvis larga, si quis in peccatis pergens, putet se Dei gratiam ea mercari posse. Videtur enim iste Deum pro tali iudice habere, quem corrumpere possit muneribus, ut iniquæ parti faveat; quod est maxima Deo injuria. Non Deus gratiam suam pecunia, sed pœnitentia et retractatione scelerum. Scimus denique fatuas illas virgines frustra ad forum perrexisse, ut oleum sibi emerent, quod ipsæ sibi prius parare noluerunt.

Hæ sunt, quas promisi, agriculturalum regulæ: his ita explicatis serio se accommodent, et erunt filii Dei dilecti, adeoque boni clientes S. Georgii, qui nomine et re agricola agrum animæ suæ diligentissime excoluit: quinimo erunt fratres Christi, qui et ipse Filius est cœlestis illius agricolæ, qui mundum hunc plantavit et excolit continuo. Quod si fratres, ergo et cohæredes in cælo futuri.